

Ruimtelijke ontwikkeling en als afweging tussen intra- en intergenerationale rechtvaardigheid

Een tweegesprek– Barend Wind en Peter Pelzer

Barend Wind

Peter Pelzer

Planologen die een duurzamer Nederland ontwerpen, verliezen de behoefte van mensen met een bescheiden inkomen uit het oog.

Woningcorporaties en ontwikkelaars met een langetermijnvisie bouwen ruimschoots de helft van Nederland. Zij moeten het voortouw nemen in de ruimtelijke keuzes voor de toekomst.

Planologie is de belofte individuele dromen om vooruit te komen in het leven te koppelen aan collectieve actie rondom het verkleinen van ongelijkheid en het verduurzamen van ons land.

Dr. Barend Wind
De Alliantie
Bwind@de-alliantie.nl

Prof. Dr. Peter Pelzer
TU Delft
P.Pelzer@Tudelft.nl

Ruimtelijke ontwikkeling en als afweging tussen intra- en intergenerationele rechtvaardigheid

Een tweegesprek – Barend Wind en Peter Pelzer

Abstract

Planologie is een strijd tussen botsende belangen en waarden. Daarbij staat intragenerationele rechtvaardigheid niet zelden op gespannen voet met intergenerationele rechtvaardigheid. Denk aan de hoogstedelijke, energiezuinige en autoluwe stadswijken waar geen stucadoor wil wonen, of aan de betaalbare rijtjeswoningen in buitendijks gebied, waar toekomstige klimaatrisico's bij de toekomstige bewoners worden neergelegd. Zijn planologen zich voldoende bewust van deze spanning? Wij denken van niet en menen dat deze spanning meer aandacht behoeft. In de paper onderzoeken we waar de spanningen precies zitten en welke mogelijkheden er zijn voor synergie tussen intragenerationele en intergenerationele rechtvaardigheid.

De vorm van de paper is een tweegesprek tussen een volkshuisvester met tijd voor reflectie en een academicus werkzaam aan de universiteit. Deze dialoog is bedoeld om gezamenlijk – en voor de lezer – tot meer inzicht te komen. Eerdere voorbeelden kunnen we vinden bij Vanoutrive en Boussauw (2014) en, geïnspireerd daarop, Pelzer (2014). Het gesprek begint bij de ervaring van één van de twee schrijvers bij een woningcorporatie, die zowel de taak heeft betaalbare woningen in het nu te realiseren (intragenerationele rechtvaardigheid), als wijken te bouwen die volhoudbaar zijn met het oog op de toekomst, energetisch en qua klimaatadaptatie (intergenerationele rechtvaardigheid).

Ongelijkheid tegengaan én verduurzamen

PP:

Barend, laten we met de deur in huis vallen. Jij werkt bij woningcorporatie [De Alliantie](#) aan betaalbare woningen, intragenerationele rechtvaardigheid dus. Tegelijkertijd probeer je afwegingen over de wereld van morgen daarin mee te nemen, intergenerationele rechtvaardigheid dus, hoe brengen we onze CO₂-uitstoot omlaag en hoe houden we rekening met klimaatadaptatie? Zijn die doelen eigenlijk wel verenigbaar? Of moet je altijd compromissen sluiten?

BW:

Een gladdere marketeer zou zeggen, natuurlijk! In 2024 hebben we 1700 woningen opgeleverd. We zijn de meest bouwende woningcorporatie van Nederland. Daarmee leveren we een bijdrage aan het verminderen van de woningnood. Intragenerationele rechtvaardigheid in optima forma. Zonder grote sociale huursector zouden Nederlanders die weinig verdienen in beroerde omstandigheden wonen. We investeren bijna net zoveel in onze bestaande woningvoorraad. De Alliantie wil klimaatneutraal zijn in 2050. Intergenerationele rechtvaardigheid dus. Daarom willen we onze woningen isoleren, en aansluiten op alternatieve warmtebronnen. Ook experimenteren we *bio-based* nieuwbouw en [houtbouw](#). Minder energieverbruik is goed voor de planeet en goed voor de portemonnee. Huizen

aanpassen om hittestress te verminderen zorgt ervoor dat er minder airco's nodig zijn die de aarde verder opwarmen, én zorgen voor een aangename woonbeleving hier en nu. Investeren in duurzaamheid is dus net zo goed intragenerationele rechtvaardigheid als intergenerationele rechtvaardigheid.

PP:

En het eerlijke verhaal?

BW:

Volgens mij staan intergenerationele rechtvaardigheid en intragenerationele rechtvaardigheid in de dagelijkse praktijk wel degelijk op gespannen voet met elkaar, alleen zijn we ons hiervan vaak niet bewust. Laten we eerst scherp krijgen wat we met beide vormen van rechtvaardigheid bedoelen. Anders praten we langs elkaar heen. Als het over rechtvaardigheid gaat, vind ik het behulpzaam om het verdelingsvraagstuk boven tafel te krijgen. Zoals filosoof [Peter Marcuse](#) zich afvraagt: wat verdelen we precies? Tussen wie verdelen we dit goed? Wie krijgt wat, en waarom?

Voor een woningcorporatie lijkt de 'wat' heel simpel: we verdelen woonruimte. We zorgen voor meer betaalbare woningen voor mensen met een bescheiden inkomen. Daarnaast herverdelen we woningkwaliteit. Gezinnen die zich op de vrije markt alleen een studio met enkel glas en een geiser kunnen veroorloven, krijgen dankzij de corporaties een gezinswoning met dubbelglas en een warmtepomp. Woningcorporaties verdelen ook locaties en daarmee ruimtelijke kwaliteit. Waar onze woningen staan, bepaalt of mensen met een bescheiden inkomen in een leefbare buurt kunnen wonen, of ze schone lucht inademen, of ze snel bij hun werk zijn, en of hun kinderen naar een goede school kunnen. Dat heeft invloed op hun levenskansen en levensverwachting. Het blijft schokkend dat een gemiddelde sociale huurder met een laag inkomen 15 jaar korter in goede gezondheid leeft dan een welgestelde koper.

Verdelingsvraagstukken voor planologen

Peter, jij werkt aan een hoopvol en toekomstgericht verhaal voor de ruimtelijke inrichting van ons land. Hebben we de belangrijkste verdelingsvraagstukken nu te pakken? Wat betekent intra- en intergenerationele rechtvaardigheid voor jou? En wat betekent dat voor de ruimtelijke keuzes die we moeten maken, in bijvoorbeeld de Nota Ruimte?

PP:

Fijn dat je rechtvaardigheid zo expliciet definieert, Barend. Daarmee krijgen we scherpte in ons gesprek, het frustreert me altijd hoe losjes begrippen als rechtvaardigheid en duurzaamheid gebruikt worden. Ik kan me goed vinden in de manier waarop je intra- en intergenerationele rechtvaardigheid benadert vanuit een woningcorporatie. Laat me daar twee dingen aan toevoegen. Ten eerste zou ik zowel intra- als intergenerationele rechtvaardigheid wat breder interpreteren dan jij dat doet. Intragenerationele rechtvaardigheid gaat wat mij betreft om de verdeling van woningen en woonkwaliteit, maar ook om buurten, om openbare ruimte, om gedeelde voorzieningen. Juist op dat schaalniveau kunnen woningcorporaties met hun langjarige betrokkenheid het verschil maken. Is het wel eerlijk dat bijvoorbeeld de voorzieningen of openbare ruimte in de ene wijk evident beter zijn dan in de andere? Dan intergenerationele rechtvaardigheid, dat gaat voor mij om de vraag of we opties openhouden voor toekomstige generaties. Dus zorgen dat iedereen de kans heeft om er iets van te

maken in het leven, en het pad niet bij voorbaat al grotendeels vastligt omdat je ouders al dan niet kapitaalkrachtig zijn (niet zelden door het bezit van een woning).

Maar denk hier ook aan klimaat; er is nu veel druk om snel en veel te bouwen, maar houden we wel genoeg rekening met wateroverlast? Bijvoorbeeld door retentiebekkens aan te leggen voor als er weer een waterbom valt, zoals die op Limburg viel? In de Nota Ruimte waar je het over had gaat het over niet-afwentelen, ook niet naar de toekomst. Maar ik ben er niet van overtuigd dat we hier genoeg bij stilstaan.

BW:

Niet doorschuiven, niet afwentelen is een mooi startpunt. Hoe brengen we dit in de praktijk?

PP:

Wat zou kunnen helpen is ook een andere invulling van *procedurele* rechtvaardigheid. Dus de lange termijn veel meer een stem geven. Denk aan het idee van rechten voor de natuur, de Toekomst aan Tafel of de Bond voor Woningzoekenden. Maar wellicht leg ik nu te veel op het bord van woningcorporaties. Een directeur van een woningcorporatie zei een keer tegen mee: onze primaire taak is onze huurders een fijne bezorgen, niet de wereld redden. Hoe zie jij dat?

Woningcorporaties bouwen een derde van Nederland

BW:

Peter, ik ben blij dat jij het rechtvaardigheidsbegrip oprekt. Lagere sociale klassen wonen vaker in buurten die minder leefbaar zijn, met meer stank- en geluidsoverlast, zonder sterke buurtnetwerken die in actie komen als er iets misgaat. Met een sterke focus op het bouwen van 'eenheden' hebben overheden en corporaties deze trend slechts versterkt. [Recent onderzoek](#) van het Kenniscentrum voor Ongelijkheid laat zien dat ook in nieuwbouwwoningen eigenaar-bewoners in gezondere omgevingen wonen dan sociale huurders. Huurders van recent opgeleverde particuliere huurwoningen wonen overigens in nog ongezonder omgevingen.

Bij de meeste woningcorporaties is betaalbaar wonen verankerd in de missie. Wonen als doel dus. Terwijl volkshuisvesters wonen traditioneel altijd zagen als middel. Middel om de arbeider te verheffen. Daar hoorde een ruimtelijke vorm bij. Het tuindorp is misschien wel het mooiste voorbeeld: betaalbare woningen, in een gezonde omgeving, met een bieb en buurthuis.

Het tijd dat woningcorporaties zich weer uitspreken over de ruimtelijke inrichting van ons land, als bondgenoot van mensen met een inkomen tot modaal, nu in en in de toekomst. Woningcorporaties bouwen een derde van Nederland, waarom zouden zij zich moeten voegen naar de grillen van marktpartijen met een kortetermijnbelang?

PP:

Dat klinkt mooi, maar wat voor rol speelt intragenerationele en intergenerationele rechtvaardigheid in zo'n visie?

BW:

De laatste jaren lijkt door planologen en stedenbouwkundigen vooral te zijn nagedacht over intergenerationele rechtvaardigheid. Specifieker: over een klimaatneutrale en klimaatadaptieve

leefomgeving. Versmolten met de belangen van vastgoedeigenaren in de bestaande stad is hieruit een soort van verdichtingsevangelie ontstaan: het bouwen van woonblokken met veelal kleine appartementen, in autoluwe straten, met collectief kijkgroen dat tegelijkertijd als waterberging fungeert. Vanuit het perspectief van intragenerationele rechtvaardigheid heb ik hier vragen bij. Voor wie bouwen we deze wijken? Met welk cultureel referentiepunt? Het lijken in de eerste plaats wijken die hoogopgeleiden leuk vinden wanneer zij jong en ongebonden zijn. Wanneer de consultant en de accountant op hun 35^e trouwen en aan kinderen beginnen, verhuizen ze naar een ruim opgezette jarendertigwijk. Dan de loodgieter en de verzorgende. Zij krijgen op hun 25^e hun eerste kind en moeten noodgedwongen in deze duurzame dystopie blijven wonen. Het gevolg? Te weinig ruimte voor het gezin, bang dat hun kinderen verzuipen in de wadi op de binnenplaats, en geen parkeerplek voor de – voor het werk noodzakelijke – loodgietersbus.

Planologen lijken mensen met bescheiden inkomen te vergeten wanneer ze een duurzame stad bouwen

Zijn we vergeten om de [wensen van mensen met een laag tot modaal inkomen](#) mee te wegen? We gaan in ieder geval totaal voorbij aan hun woonwensen – eengezinswoningen en kleinschalige appartementen in rustige buurten. Is het de weigering publiek geld in infrastructuur en voorzieningen in uitleglocaties te steken? Of zijn we gekaapt door het boerenbelang? Als we slechts 4% van de landbouwgrond opofferen, kunnen we een miljoen huizen bouwen én natuur toevoegen. *Problem solved.*

Biedt procedurele rechtvaardigheid een uitkomst? Ik betwijfel het. Op dit moment zijn praktisch geschoolden en mensen met een inkomen tot modaal formeel prima vertegenwoordigd. Toch gaan ruimtelijke keuzes tegen hun waarden en belangen in. Ik ben daarom fan van een sufficiëntaristische benadering, waarbij we ruimtelijke normen opstellen voor groen, voorzieningen, bereikbaarheid, die voor iedereen gelijk zijn.

Peter, ik realiseer me dat ik het nu vooral over intragenerationele rechtvaardigheid heb gehad, omdat ik dit perspectief mis in het debat. Wat mij betreft kan intergenerationele rechtvaardigheid hand in hand gaan met intragenerationele rechtvaardigheid. Droom met me mee. Hoe zou dit er op verdichtingslocaties en uitleglocaties uit moeten zien? En waar zou de balans moeten liggen?

Het belang van ontwikkelaars met een langetermijnvisie

PP: dank voor je prikkelende gedachten, Barend. Ik droom graag met je mee. Maar laat ik eerst even reageren op een aantal van je redenties. Hoewel ik erg ben voor toegankelijk en aantrekkelijk schrijven, denk ik dat je af en toe doorschiet in karikaturen. Zo weet ik niet of het onderscheid tussen projectontwikkelaars en woningcorporaties echt zo groot is. Ontwikkelaars als ERA Contour en Synchron hebben behoorlijke sociale en groene ambities. Bovendien zijn ze steward-owned. Over BPD is het beeld wat diffuser, maar vaststaat dat ze zijn opgericht om een betaalbare woning mogelijk te maken voor de ‘lagere’ middenklasse, precies de groep die jou na aan het hart gaat. Met andere woorden: moeten we welwillende projectontwikkelaars niet meekrijgen in plaats van weg zetten? Zodat we het wegzetten kunnen reserveren voor de echte speculanten, zoals Ramphastos dat binnen een jaar [14 miljoen verdiende in Merwede](#). Misschien is er met dit soort maatschappijgerichte ontwikkelaars wel meer mogelijk dan je denkt.

Woonvoorkeuren van bewoners zijn overigens niet in beton gegoten. Ik denk dat we best kunnen wennen aan minder vierkante privé-meters, mits daar goede collectieve voorzieningen tegenover staan. Zoals een zwembad op het dak van Weense wooncollectieven. Of een gemeenschappelijke binnentuin. Naïef? Wellicht, Maar vergeet niet dat veel van onze huidige voorkeuren ook actief gemaakt zijn, niet zomaar ontstaan. Reclame gaf vorm aan verlangen. De behoefte aan een autootje voor de deur is niet door god gegeven. En ruimtelijke ordening gaat uiteindelijk om het conflict tussen een privébelang en een collectief belang. Je kunt als wijk met een lage parkeernorm ook besluiten dat de schaarse parkeerplaatsen toegewezen worden aan mensen die ze echt nodig hebben, zoals je geliefde loodgieter of een dokter, in plaats van van aan de duurste woning.

Voorts ben je optimistischer dan ik over intergenerationele rechtvaardigheid en klimaatadaptatie. Ja, er zijn wat wadi's aangelegd en wat tegels gewipt, maar dat staat in geen proportie tot wat er op ons af kan komen. Van Utrechtse geowetenschappers begreep ik dat er al klimaatkantelpunten in gang zijn gezet die we nauwelijks snappen. Bijvoorbeeld het smelten van de Antarctische poolkappen. Dat betekent dat we moeten nadenken waar we wonen, hoe en hoelang. Nogal fundamentele vragen. En wat mij betreft is het prima om landbouwgrond in te ruilen voor woningen. Mits het a. vooral veeteelt betreft, b. het gaat om zandgronden, bijvoorbeeld bij Eindhoven en c. er gaat nagedacht wordt over de infrastructuur die moet worden aangelegd en vooral wie de rekening daarvoor betaalt.

Een droom die aanzet tot actie

Ik merk dat ik eerder pessimistischer word dan met je meedroom zoals ik beloofde. Misschien toch een poging om intragenerationele en intergenerationele rechtvaardigheid te verbinden. Ik werk met collega's nu aan een project, JustNexus, waarin we stellen dat we energie, wonen en mobiliteit veel meer moeten verbinden. Dus een corporatie kan zonnepanelen gebruiken op het dak om energie uit te wisselen met een deelauto cq. batterij. En het is ook nog een fijne woning. De huurder krijgt een all-in rekening, die veel lager uitvalt dan wanneer hij, zij of hen aparte rekeningen voor de huur, mobiliteit en de energie zou moeten betalen. Je levert als consument wat keuzevrijheid in, maar krijgt er kwaliteit van leven voor terug. Zie je wat in die droom? (En dat de wetgeving in de weg zit weet ik, maar we zijn nu aan het dromen!)

BW:

Met dromen doe je jezelf tekort, Peter. Wat mij betreft gaat het om het voorstellen van andere, mogelijke toekomsten. Een visie is zoveel meer dan een droom. Het is de eerste stap naar een plan. Die redenatie leen ik maar even van jouw project [places of hope](#).

Ik stoor me eraan dat veel partijen zich in het ruimtelijk debat ingraven in 'there is no alternative' redematies. Dat is een totaal gebrek aan voorstellingsvermogen. Twee voorbeelden. Ten eerste Bouwend Nederland, dat stelt dat we alleen hoge nieuwbouwaantallen kunnen halen als we duurzaamheidseisen schrappen en minder sociaal bouwen. Ten tweede voorvechters van circulaire en duurzame stedenbouw die stellen dat de woningnood alleen binnenstedelijk opgelost kan worden 'omdat er anders geen morgen meer bestaat'. Dezelfde idealen kunnen zoveel verschillende ruimtelijke vertalingen hebben. Het is tijd om hier een publiek debat over te voeren.

Ik ben het met je eens, het Weense model geeft hoop: hoge kwaliteit woningen, veel gemeenschappelijk groen en geweldige collectieve voorzieningen. Als we dit soort wijken willen bouwen is samenwerking tussen ontwikkelende corporaties en ontwikkelaar-beleggers met een lange investeringshorizon onontbeerlijk. Het is niet mijn bedoeling om beide tegen elkaar op te zetten. Ik

zie, ook in onze projecten, voorbeelden van hele waardevolle samenwerking. In Almere Poort is de Alliantie samen met Heijmans de dragende kracht achter een [gebiedsontwikkeling met 1400 woningen](#): sociale huur, middenhuur, koop. Prachtig!

Het grootste probleem blijft dat woningcorporaties en ontwikkelaars met een langetermijnperspectief gevangen zitten in hetzelfde systeem, waarbij zij grond moeten verwerven op een vrije markt (inmiddels overigens een oligopolie). Stel je eens voor dat bouwgrond zoveel zou kosten als agrarische grond. Wat zou er dan veel kunnen: betaalbare en duurzame woningen met veel groen, een natuurspeeltuin met buurtcafé, een bieb, een zwembad en een hoogfrequente busverbinding. Wat horen we? Zo'n maatschappelijk bouwprogramma heeft een 'onrendabele top', omdat de gronden ver boven de maatschappelijke waarde in de boeken staan. Dus wordt er beknibbeld op het aantal kamers van de sociale huurwoningen, wordt er roofofbouw gepleegd op de planeet, en parasiteren nieuwe wijken op het vervoers- en voorzieningenaanbod van de bestaande stad. Een groot verschil met Wenen overigens, waar de gemeente actieve grondpolitiek bedrijft, en een speciaal geormerkte bouwbelasting gebruikt voor de financiering van betaalbare huizen.

Willen we dat partijen met een langetermijnbelang schouder aan schouder strijden voor inclusieve en duurzame buurten? Dan moeten we ons ook een voorstelling maken van de kaders waarbinnen het systeem functioneert.

Het gaat niet alleen om wonen!

Peter, ons voorstellingsvermogen richt zich vooral op het wonen. Wat mij betreft kunnen we het niet over ruimtelijke ordening en stedenbouwkundige principes hebben zonder de inrichting van onze economie in ogenschouw te nemen. Mijn startpunt: de economie is er om brede welvaart te genereren voor zoveel mogelijk mensen. Planologen lijken nu vaak voor het gemak het omgekeerde te accepteren: de economie ontwikkelt zich autonoom, waarbij we inkomensongelijkheid en metropoolvorming op de koop toe moeten nemen. Met inkomenspolitiek en volkshuisvesting slijpen we vervolgens de scherpe randjes ervan af. Hoe ziet onze economie eruit, als we brede welvaart centraal stellen? Specifieker, wat is brede welvaart in een context waarbij steeds meer senioren zorg nodig hebben? En waarin die zorg geleverd moet worden door steeds meer alleenstaanden, samengestelde- en gescheiden gezinnen waarin alle leden van het huishouden werken? Wat voor stedelijke vorm hoort daarbij? En wat voor mobiliteitssysteem?

PP:

Ha Barend, ik ben het helemaal met je eens dat we onszelf moeten blijven voorstellen wat een andere samenleving zou kunnen zijn. Hoe moeilijk ook. Het cliché wil dat de Vlaming met een baksteen in de buik geboren is, maar daarmee vergeten we dat we dat beeld van woningbezit iedere dag weer bestendigen in hoe we met elkaar omgaan en hoe we het belastingsysteem hebben ingericht. Ik had bijvoorbeeld liever nooit een huis gekocht, veel gedoe en het maakt de gesprekken die je hebt vaak niet interessanter – zonnepanelen, hypotheekrenteaftrek etc. – maar voor veel woningzoekers is er simpelweg geen alternatief. Met torenhoge huizenprijzen als gevolg. En dan ben ik nog in een zeer geprivilegieerde positie. Dus ja, ontketen dat voorstellingsvermogen. Maar laten we dat ook vooral doen over onze 'institutionele verbeelding' zoals Ward Rauws en ik in een ander Plandagpaper betogen: de regels van het spel die minder tastbaar zijn, maar onze ruimte wel scheppen. Denk aan het belastingsysteem, grondexploitaties en allerlei gewoonterechten, zoals het idee dat iedereen recht zou moeten hebben op een parkeerplaats voor de auto, zelfs in behoorlijk stedelijk gebied (Van der Maas,

2025). En laten we dan ook – ik beseft dat dit als een platitide klinkt – groots durven dromen, maar ook klein durven doen. Small wins zoals Katrien Termeer dat noemt of prefiguratie waarbij je doet alsof de toekomst er al is, zoals ontgroeiplanologen betogen. 'Lage landen, hoge contrasten', is het thema van deze Plandag. Een slotvraag dan Barend. Moeten we streven naar een toekomst waar die contrasten minder worden omdat de polarisatie hand-over-hand toeneemt? Of is die diversiteit juist iets om te koesteren?

Vooruitgangsplanologie. Een stap vooruit voor iedereen

BW:

We zijn met velen, Peter. Jij koopt een huis terwijl je eigenlijk wil huren. Iemand anders verhuist naar Amsterdam voor een baan, terwijl ze liever in Assen had willen blijven wonen. Weer iemand anders wil wel met het OV naar het werk, maar stapt toch in de auto. Veel mensen maken negatieve keuzes, omdat ze het gevoel hebben niet anders te kunnen. Terwijl institutionele verbeelding voor de meeste mensen weinig aantrekkingskracht heeft, kunnen veel mensen zich wél een beter leven voorstellen.

Als volkshuisvester zou ik een lans willen beken voor vooruitgangsplanologie, waarbij we individuele vooruitgang voor iedereen (intragenerationele rechtvaardigheid) koppelen aan collectieve duurzame ontwikkeling. We weten wat mensen willen: Meer ruimte. Meer keuze. Meer tijd. Onze levens worden steeds ingewikkelder, omdat we meer werken dan ooit tevoren, onze vrienden en familie wonen verder weg, en we worden geacht steeds meer voor onze omgeving te zorgen. Ons ruimtelijk systeem raakt burn-out. Een omslag naar brede welvaart versterkt lokale economieën en zorgt voor werkgelegenheid in de zorg, bij de (semi) overheid, of bij producenten van duurzame bouwmaterialen. Dat geeft ruimte om onze middelgrote steden te versterken, en nieuwe steden te bouwen, waar mensen willen wonen. Waar de huizen aantrekkelijk zijn en het zomers koel blijft in de schaduw. Waar banen in de omgeving te vinden zijn, waardoor je tijd overhoudt voor sport of mantelzorg. Waar je je auto kan parkeren in een keurig weggewerkte garage, maar de snelbus eigenlijk comfortabeler is. Diversiteit is er. Ongelijkheid kunnen we tegengaan.

Referenties

Maas, M. van der (2025) *De Stad en de Auto*. Trancity*Valiz

Pelzer, P. (2014) 'Tegen Verkeersmodellen'. *Verkeerskunde* (7/2014). Beschikbaar via: [Tegen Verkeersmodellen \(VK 7/2014\) | Verkeerskunde](#)

Vanoutrive, T. & K. Boussauw (2014) *Het mobielste land ter wereld*. Maklu/Garant